

2e Predikatie over 1 Korinthe 6:17, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 27 juli 1947 te Den Haag

Gezongen: Psalm 68:10.

Gelezen: De Twaalf artikelen des geloofs; 1 Korinthe 6.

In deze dienst werd het huwelijk bevestigd van Teunis Op 't Land en Johanna Wilhelmina Jol en van Albertus Jol en Sybregt Op 't Land.

Gebed:

Doe ons, algenoezaam en aanbiddeijk Opperwezen, door Uw genade luisteren. In Uw Woord wordt alles gevonden en door middel van Uw Getuigenis wordt het ons bekend gemaakt, klaar en eenvoudig. Maar het ontbreekt ons aan aandacht. Geef ons te horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Doe ons als Maria ons nederzetten aan Uw voeten en met de dichter bidden: 'HEER', ai maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend.' Zie ons aan en gedenk ons in de Heere Jezus. Buiten Hem zijt Gij een verterend vuur en een eeuwige gloed; in Hem zijt Gij een verzoend God en een vriendelijk Vader, Die voor alles wil en kan zorgen. Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

Schenk ons in deze ogenblikken al wat wij nodig hebben om enkele woorden te kunnen spreken naar de zin van U en naar de mening des Heiligen Geestes. Behaagde het U zulke woorden in de opening onzer lippen te leggen, geef dan ook harten om ze te ontvangen en als Maria te overleggen. Wil Uw Woord ons in gedachtenis brengen wanneer wij in moeilijkheden ons bevinden, of op de posten zijn, of in verzoeking zijn geraakt. Want wij vergeten ze van onszelf maar al te spoedig.

Gedenk onze zieken. Ach, er zijn er nog zoveel, en onder dezen verscheidenen die ernstig en langdurig ziek zijn. Gedenk ze. Gedenk het gezin waaruit Gij eerst een kind wegnaamt en waarin Gij nu een ander kind hebt neergelegd. Ach, hoeveel moeilijkheden, noden, smarten, angsten en zorgen zijn er niet. Geef dat men de weg moge vinden tot U, dat men U nodig hebbe in leven en in sterven, ook dat men behoefte gevoele aan Uw vertroosting en aan het onderwijs van Uw Woord en Geest.

Sterk Uw Kerk over de ganse aarde. Doe haar de stormen die naderen zien, en schuilplaats zoeken en vinden onder Uw vleugelen. Gedenk ons volk en allen die geroepen zijn om te regeren. Gij kent de omstandigheden waarin wij ons bevinden. Ach, Gij zoudt niet onrechtvaardig handelen wanneer Gij het liet gaan; maar ontferm U, zo het bestaat in Uw raad.

Gedenk onze jonge mensen daarginds. Spaar hun leven. Sterk hen met moed. Gedenk ook hun betrekkingen. Heere, erbarm U over de mensheid. Ach, zij staat nu voor taken waarvan zij zich onmogelijk kan kwijten, en nu zou zij openbaar moeten maken dat zij niet anders doen kan dan bederven. Onttrekt U Zich niet! Ontferm U.

Amen.

Woensdag, mijn zeer geachte toehoorders, hebben wij gesproken over het eerste gedeelte van 1 Korinthe 6 vers 17. Wij vragen thans uw aandacht voor het tweede gedeelte van deze tekst. U vindt daar:

'Is één geest met Hem.'

Het eerste gedeelte luidt: 'Die den Heere aanhangt', en dan volgt: *'is één geest met Hem.'* Bij deze dingen moeten wij ons verstand niet laten werken, maar wij moeten ons nederzetten aan de voeten van de Heere, en Hem als profeet nodig hebben, en door Hem ons laten leiden, opdat wij spreken en horen, niet wat wij zoal denken, maar wat waarachtig is en wat waarlijk gebeurt in het hart van Gods gunstgenoten.

Gezongen: Psalm 105:4, 5 en 6.

Gij vindt, mijn zeer geachte toehoorders, bij de woorden *'is één geest met Hem'* aan de rand aangetekend: 'Dat is, geestelijk; of: door Zijn Geest met Hem verenigd.' Staan wij een ogenblik hierbij stil en wel bij het eerste: 'geestelijk'. Hier wordt dus gezegd dat, zo iemand de Heere aanhangt of (wat precies hetzelfde is) in Hem gelooft, hij een geestelijk mens is of een mens is die geestelijk leeft. Hierover moeten wij dan met elkaar een ogenblik nadenken.

Van nature leeft de mens niet geestelijk. Wat betekent dit? Dit wil

zeggen dat God ons, die uit Adam voortgekomen zijn, onthouden heeft de genade en gave die Hij aan Adam verleend had bij zijn schepping. Het gevolg hiervan is dat de mens niet is geest, maar vlees, dat hij niet geestelijk leeft, maar dood is door de zonden en de misdaden (Ef. 2:1). Als nu echter iemand de Heere aanhangt, in Hem gelooft, dan is hij geestelijk. Wel, wat is er dan met hem gebeurd? Op deze vraag zoeken wij tezamen het antwoord.

Zijn *verstand* is verlicht. U weet misschien wel een tijd in uw leven te noemen, waarin u het niet wist. Wellicht zijt gij *nóg* in die tijd. Het is echter mogelijk dat er een ogenblik in uw leven aanbrak, waarin u (u was alleen) tot uzelf zei: 'Nu weet ik het! Nu weet ik het! Ik zie het nu heel duidelijk.' Dat kan dan geweest zijn de verlichting van het verstand. Maar wat ziet men dan, als het verstand is verlicht? (U moet ook antwoorden, want het gaat niet minder om u dan om mij.) Dan ziet men God, Jezus Christus, zichzelf, hel, wereld en hemel, de Heilige Schrift, de bediening van het Woord en van het sacrament.

Komt dit overeen met uw ervaring? Tot op dat ogenblik kende de mens God niet op een zaligmakende wijze. Hij had te doen met Zijn rechtvaardigheid en heiligheid, en zo kon hij voor God niet bestaan. Maar de deugd van Zijn barmhartigheid, Zijn genade, Zijn goedheid, Zijn liefde, in één woord Zijn heerlijkheid – God was voor hem verborgen. Hij had tot op zekere hoogte een onbekende God. Maar in het ogenblik waarin zijn verstand werd verlicht, zag hij God. En ik behoef u niet te zeggen dat dit gepaard ging met de uiterste zelfverfoeiing. Want toen Jesaja de Heere in Zijn heerlijkheid aanschouwde, riep hij uit: 'Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden van een volk dat onrein van lippen is; want mijn ogen hebben den Koning, den HEERE der heirscharen, gezien' (Jes. 6:5). En Job: 'Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw, in stof en as' (Job 42:5, 6). Dit is het begin van de zaligmakende, godverheerlijkende en zielvernederende kennis Gods.

Wanneer u dit niet kent, dan is God nog uw zaligheid niet. En zo is het met de meeste mensen. Zij houden het er voor, dat wanneer zij knielen, zij voor God zich nederbuigen. Maar zij knielen voor zichzelf, en God kennen zij niet. Er is ook geen waarachtig vertrouwen op God. Het

is mogelijk dat het woord ‘vertrouwen’ in hun mond is, maar wat het is zichzelf met al zijn zaken aan God toe te vertrouwen en over te gaan in Hem, en nu daar te staan in de wereld als een niet, waarvoor de beloften van God zijn in Jezus Christus, en niet anders te hebben dan deze beloften, dat wordt helaas maar door weinigen verstaan. Wij hebben veeltijds een natuurlijke godsdienst en geen geestelijke.

Wanneer het verstand verlicht is, dan ziet de mens de weg des heils. Christus was tot op dat ogenblik voor hem een verborgen God. Hij had het wel over Jezus. Och, ieder orthodox mens gelooft in Jezus. Maar laat men eens uit zijn hart zeggen wat de zaligheid is of de waarheid gelijk zij in Jezus is. Dat kan men niet. Men is in de dingen van het Koninkrijk Gods niet thuis, men is er niet in, men is niet getrokken uit de duisternis en overgezet in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde, en nu weet men het niet. Pilatus riep uit: ‘Wat moet ik dan met Jezus doen?’ Dat is ook de taal van het hart van zeer velen. Zij weten niet wat zij met Jezus doen moeten. Ten eerste zien zij niet recht dat zij Hem nodig hebben, want zij zijn in Adam niet verloren in zichzelf. En ten tweede geloven zij niet dat Jezus Christus Zich aan hen, aan hen persoonlijk aanbiedt, met al Zijn schatten en gaven. Zij verstaan dat niet, en toch spreken zij over Jezus en kunt u in de predikaties de naam van Jezus horen. Maar men kent Hem alleen zoals Hij in het algemeen aangeboden wordt. In het algemeen wordt Hij aangeboden aan alle mensen die door de voorzienigheid des Heeren in aanraking zijn gekomen met de Bijbel. Zij kennen Hem niet zoals Hij persoonlijk aan hen, aan hen in het bijzonder wordt aangeboden. En nu ligt alles overhoop en in het hart heerst een verschrikkelijke verwarring.

Die de Heere aanhangt, zoekt niet met zijn verstand in de dingen in te dringen. Hij weet het, hij heeft het geleerd en hij leert het nog, dat het verstand nalaat de ware grond van weldoen op te merken (Ps. 36:1 ber.). En dit, dat hij niet zocht er zich in te dringen, heeft hem gebracht tot de waarachtige, godverheerlijkende en zielzaligende kennis. Want naarmate hij trachtte er zich in te dringen, werd de afstand tussen de dingen en hem groter. Maar wat heeft hij gedaan? Hij is op een afstand gaan staan als de tollenaar in de gelijkenis, en toen is God Zelf tot hem genaderd. Hij hoefde er zich toen niet in te dringen, maar hij zag het, en het werd hem geschonken het op te lezen in God. En het gevolg hiervan was dat

er in zijn ziel omging hetgeen de dichter van de 27e Psalm heeft doen zeggen: 'Hier weidt mijn ziel met een verwond'rend oog!' (vs. 3 ber.).

Wanneer een mens vernieuwd is of geestelijk is, dan is er aan zijn *wil* ook wat gebeurd. Een godsdienstig mens houdt het er voor dat hij bekeerd wil wezen, vooral wanneer hij in nood verkeert of op zijn sterfbed ligt. 'Och,' zo heeft men mij op huisbezoek wel toegevoegd vroeger jaren, 'wie zou niet graag bekeerd zijn?' Ja, als men in een godsdienstige omgeving is, dan meent ieder in zo'n omgeving dat hij de dingen wel zou willen hebben. Wanneer iemands wil nu vernieuwd is, wanneer hij een geestelijk mens geworden is, dan ziet hij wat anders. Hij ziet dat God hem wilde behouden en dat hij verkoos om buiten God te blijven. Er staat in Johannes 16 van de Heilige Geest (het is gesproken door de Heere Jezus): 'En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde: van zonde, omdat zij in Mij niet geloven' (Joh. 16:8, 9). Deze mens is overtuigd van zonde omdat hij in Christus niet geloofd heeft – overtuigd van zijn zonde tegen de Wet, maar ook van deze zonde, dat hij weigerde om zich door Christus te laten helpen, en dat hij in plaats van door Christus zich te laten helpen, gezegd heeft: 'Wijk van mij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust' (Job 21:14).

Wanneer iemands wil vernieuwd is, dan is hij het met God eens geworden. Hij heeft geen enkele aanspraak meer. Hij is in zichzelf een verloren mens en hij komt dat niet alleen niet te boven, maar hij wordt het steeds méér. Ik heb het u al gezegd: het enige dat hij heeft, dat zijn de beloften Gods in Christus Jezus, de beloften die hem uit vrije goedheid in de Heere Jezus Christus gedaan worden. En nu ziet hij uit naar de vervulling van de beloften in zoverre hij het nodig heeft, maar God rechtvaardigend wanneer Hij de vervulling van Zijn beloften onthield. Hier is de grondslag van de tevredenheid, de grondslag ook van de dankbaarheid jegens God en van de dankbaarheid jegens de naaste.

Wanneer iemand geestelijk is, dan is zijn *hart* gereinigd. Het is de taal van dit hart: 'U zoekt mijn hart' (Ps. 119:5 ber.). Dit had hij voor die tijd niet gezegd, want een mens weet niet wat het is God van harte te zoeken, voordat Zich God in Christus in hem geopenbaard heeft. Als je een ernstig mens vroeg wat het is God van harte te zoeken, dan zou hij ten antwoord geven: 'Wel, als je het heel ernstig doet.' Maar het is wat anders. De Heere van harte te zoeken, dat is met zijn hart over te gaan

in God en door Hem in het hart Zijn Wet te laten schrijven, de Wet der tien geboden. En dat wordt dan genoemd een nieuw hart.

Als iemand geestelijk is, dan is ook zijn *consciëntie* vernieuwd. En wat is het een vernieuwde consciëntie te hebben? Het is een bevredigde consciëntie te hebben, een consciëntie die met het bloed van Christus Jezus besprengd is. Nu moet u eens nagaan of u in staat is om te zeggen wat het is met het bloed van Christus besprengd te zijn. Indien u dit niet kunt zeggen, houd u dan niet voor een christen of een gelovige, want u ligt erbuiten, u ligt buiten het Koninkrijk Gods. En komt er geen verandering, dan sterft u in uw zonde.

Wanneer iemand geestelijk is, dan is zijn *oordeel* rechtgezet. Hoe oordeelde hij over God en Goddelijke zaken? Geheel verkeerd! Nu heeft hij een ander oordeel, en hij ziet en bekennt dat hij nooit anders is geweest dan een dwaas. Er wordt in de 81e Psalm gesproken van de keuze van een dwaze ziel. Zo'n dwaze ziel is ieder mens die niet geestelijk is. Ga ze allen maar na: Kaïn, Ezau, de vrouw van Lot, Saul en vele anderen – ze deden een kwade keuze. De mens wiens oordeel rechtgezet is, heeft God gekozen, de God die Zich in Christus Jezus in hem geopenbaard heeft.

En zo is ook het *gebeugen* vernieuwd wanneer men een geestelijk mens geworden is. Men is een 'schriftgeleerde in het Koninkrijk der hemelen' (niet door een professor, niet door een predikant, niet door ouders, maar door God) 'onderwezen' en men brengt uit de schat des harten oude en nieuwe dingen voort (Matth. 12:35 en 13:52).

Laat dit weinige genoeg zijn. Dit is van een mens te zeggen die de Heere aanhangt, die een geestelijk mens is geworden, die een geestelijk leven heeft. Ik heb in zekere kringen dikwijls horen zeggen: 'Dat is een mens, waar leven in ligt.' Maar laten dezen dan toch eens zeggen wat leven is, wat geestelijk leven is! Zij doen het niet. Wij hebben u gezegd wat geestelijk leven is. En u hebt zich te onderzoeken, of u nog altijd door de zonden en de misdaden dood zijt, dan of gij in Christus door God zijt levend gemaakt.

Gezongen: Psalm 73:13.

Toespraak na de huwelijksbevestiging:

De predikatie hopen wij op een andere tijd voort te mogen zetten.

Nog een enkel woord. Deze jonge mensen werd door u toegezongen:

Dat 's HEEREN zegen op u daal';
Zijn gunst uit Sion u bestraal';
Hij schiep 't heelal, Zijn naam ter eer.
Looft, looft dan aller heren HEER'.

En deze zegen, mijn lieve vrienden, wat is hij? De Heere Jezus Christus, met al Zijn schatten en gaven! Wie Hem aanneemt – want Hij wordt ons allen aangeboden – is niet alleen gezegend, maar hij ziet zich gezegend. Hij ziet zich gezegend door God met tijdelijke, geestelijke en eeuwige zegeningen. Het leven is moeilijk, zwaar, vol angsten en zorgen. En in de toekomst, misschien in de naaste toekomst, zal het leven wel zeker niet gemakkelijker worden. Maar zijn wij gezegend in Christus, met Hem en door Hem, dan stáán wij in dit leven, hoe moeilijk het ook moge zijn, zoals de apostel Paulus schrijft, drie malen: 'Gij staat door het geloof' (Rom. 11:20; 1 Kor. 16:13; 2 Kor. 1:24).

Iemand heeft een boek geschreven, een groot boek, zes delen.* Het is geschreven in de Engelse taal. Het handelt over deze tijd en over de toekomst. De vraag wordt daarin behandeld of de westerse beschaving, de beschaving dus van Europa, nog een toekomst heeft. De schrijver zegt: 'Wanneer een beschaving in staat is om de uitdagingen van een tijdvak, gelegen in de moeilijkheden ervan, te beantwoorden en te overwinnen, dan blijft zulk een beschaving bestaan, en zolang zij dit doet, gaat zij niet te gronde. Zij gaat te gronde wanneer zij dat niet meer kan doen.'

Nu staat u daar in het moeilijke leven, jong en onervaren. En dat leven daagt ons uit, dat is: het komt met zijn moeilijkheden, angsten en zorgen. De vraag of wij behouden door alles heen zullen komen en eindelijk triomferen, hangt af van de andere vraag: zijn wij in staat om de uitdagingen te beantwoorden? En hiertoe is ieder in staat die van de Heere Jezus kan gebruikmaken, en niemand anders. Daarom is Jezus de zegen waarvan in Psalm 134 wordt gesproken.

* A.J. Toynbee (1889-1975), A Study of History. In 1947 telde het werk inderdaad zes delen. Toynbee voltooide zijn boekserie in 1961 met het twaalfde deel. De auteur analyseert in het werk de opkomst en ondergang van beschavingen.

‘Hij schiep ’t heelal, Zijn naam ter eer.’ Daar worden wij gewezen op de macht. Het geloof heeft twee zaken tot zijn fundament. De eerste is de gewilligheid van God om ons persoonlijk te helpen. De tweede is de macht van Hem om dit te kunnen doen. Waar aan een geloof het ene of andere ontbreekt, daar is het niet echt. Het waarachtig geloof gelooft aan de gewilligheid Gods om ons persoonlijk te helpen en houdt het ook voor zeker dat God machtig is te doen boven bidden zelfs en boven denken. ‘Die machtig ben te verlossen’, zo vinden wij in de profetieën van Jesaja (Jes. 63:1).

‘Looft, looft dan aller heren HEER.’ Zie, dat is het gebed van de triomferende Kerk, die in de hemel is. ‘Looft, looft dan aller heren HEER.’ En men begint hier dit lied te zingen. Wanneer? Wanneer begint men hier dit lied te zingen? Geef er maar het antwoord op. Wanneer God tot ons gekomen is en wanneer Hij in ons gekomen is en wanneer Hij Zichzelf in ons bekendgemaakt heeft en wij als gevolg hiervan tot Hem zijn gekomen met de woorden (of met dergelijke woorden): ‘HEERE onze God, andere heren behalve Gij, hebben over ons geheerst; doch door U alleen gedenken wij Uws Naams’ (Jes. 26:13). Jonge vrienden, denk eraan dat dit de zegen is en dat deze zegen u toegezongen is, en dat het u tot voordeel of tot een oordeel zal wezen.

Amen.

Gezongen: Psalm 84:5.

2e Predikatie over Johannes 3:16, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 15 januari 1956 te Den Haag

Gezongen: Morgen zang: 1, 2, 3 en 4.

Gelezen: De Wet des Heeren; Johannes 3:1-21.

Gebod:

Onvermoeid, Heere, zijt Gij werkzaam geweest om de mensen te brengen tot de kennis der waarheid en zo tot waarachtige bekering. Laat het, waar het toch ook ons betreft, door ons niet onachtzaam behandeld worden, al wat U gezegd hebt. ‘Want bij U is de fontein des levens; in

Uw licht zien wij het licht.' Gij hebt ons bewaard, en door Uw goede voorzienigheid zijn wij met elkaar aan deze plaats vergaderd. Het had anders kunnen zijn. Het zijn Uw goedertierenheden dat het is zoals het is, en dat een ieder van ons nog de gelegenheid heeft om zich af te keren van hetgeen hij van nature zoekt, en zich te wenden tot U, Die de zaligheid Zelf zijt.

Ach, wil met ons niet in het gericht treden. We zijn zo achteloos, onopmerkzaam, en we drijven zo graag onze zondige zin door, en we hebben zoveel vonden om dit nog te rechtvaardigen, terwijl we open en bloot voor U moesten komen te liggen, en moesten vragen om vergeving van al wat in en aan ons is, en om reiniging van ons hart.

Gedenk ons in deze ogenblikken en schenk ons wat we behoeven om, al was het ook slechts een enkel woord, te spreken, maar dan een woord van waarheid en van gezond verstand. Wat ernaast is, wat er overheen gaat of tegenin gaat, dat is niet nuttig. Het is gevaarlijk en het is een ontluistering van de waarheid. Hoe schoon is de waarheid en hoe onmisbaar is ze. Doe ons haar prediken en doe ons haar geloven. Wil Uw Kerk gedenken, wil haar bevestigen en schragen, en pal doen staan in de dingen waarin Gij haar zet.

Gedenk onze zieken, hen die ernstig, langdurig ziek zijn. Leer nog de hoop stellen op U, bij Wie uitkomsten zijn tegen de dood.

Wil ons volk gedenken, de regering, de koninklijke familie. Wil zegenen al wat uit de ellende tot U roept, en leer dit nog menigeen doen in oprechtheid, want waar het geroep is en in oprechtheid geschiedt, daar zijt Gij, want Gij hoort het gebed, tot U zal alle vlees komen.

Amen.

Gezongen: Morgen zang: 5, 6 en 7.

We hebben de vorige rustdag tot u mogen spreken over het zestiende vers van Johannes 3. Voor dezelfde woorden vragen wij vanmorgen uw aandacht:

'Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.'

'Heeft God.' Wie of wat is God? Dit dient wel een van de eerste vragen te zijn die in uw hart zijn opgekomen: wie of wat is God?

Er staat in de Heilige Schrift: 'Mij zal geen mens zien en leven' (Ex. 33:20). Wij weten dus niet wie of wat God is. En omdat dit zo is, maken we gissingen, hebben we onze voorstellingen en als gevolg daarvan onze disputen, twistgesprekken. Sommigen drukken zich wijsgerig, filosofisch, uit, en dan kan hun redeneren erg geleerd voorkomen en zeer ingewikkeld zijn. Anderen hebben meer eenvoudige bewoordingen en somtijds wel ruwe. Maar wij weten niet wie of wat God is. Dát God is, dat weten we wel, en niemand twijfelt daar dan ook aan, al lijkt het dat het anders is.

Waaruit weten we dat God is? Uit de natuur. Men kan wel zeggen: het is de natuur. Maar wat heeft men dan eigenlijk gezegd? Dan heeft men alleen maar zijn oppervlakkigheid verraden. De psalmist zong: 'De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk' (Ps. 19:2). En Salomo, de koning, verwijst ons naar de mier (Spr. 6:6-8).

Dat God is, weten we uit de Schrift, die het Woord van God is. 'Ja,' zou misschien menigeen willen opmerken, 'dat kunt u nu wel zeggen, maar wie bewijst mij dat de Bijbel Gods Woord is?' Wanneer iemand zo redeneert, dan geeft hij hiermee te kennen dat hij nooit geleerd heeft diep te denken. Stel nu eens de vraag wie de Heilige Schrift kan geschreven hebben. De duivel? Ik heb nooit in mijn leven iemand ontmoet, en ik heb ook nimmer in enig geschrift gevonden, dat iemand zei van de Bijbel: het is een duivels boek. De wereld? Kan de wereld de Bijbel geschreven hebben? De wereld bestaat uit twee soorten van mensen. Er zijn begenadigde en er zijn onbegenadigde mensen. En de laatsten kunt u ook nog in twee soorten onderscheiden: de zogenaamde goddelozen en de zogenaamde godsdienstigen. Kunnen goddeloze mensen de Bijbel gemaakt hebben? Ze kennen de Bijbel ternauwernood. Kunnen godsdienstige mensen de Bijbel gemaakt hebben? Raak maar eens in gesprek met een godsdienstig mens en dan zult u wel horen wat hij van de Bijbel weet. Maar begenadigden dan? Hebt u wel eens een begenadigde over de Heilige Schrift gehoord? Hij zegt er twee dingen van: ' 't Is Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is, en slechten wijsheid leert' (Ps. 19:4 ber.). Maar tegelijkertijd zegt hij: 'Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand; en ik heb geen wijsheid geleerd, noch

de wetenschap der heiligen gekend' (Spr. 30:2, 3). U denkt toch wel over deze dingen na? Of verlaat u de prediking zoals u erheen gekomen zijt? Dan hebt u wel een ellendig bestaan. Nee, dan bent u niet waard dat u zich hier bevindt. U zijt een spotter, een varken, dat schone dingen vertreedt!

Dat God is, weten we uit de consciëntie. We moeten de consciëntie zoeken te bewaren, want als deze niet meer spreekt, toegeschroeid is zoals het wel genoemd wordt, dan zijn we onherroepelijk voor eeuwig verloren. En met een mens kan het zover komen dat de consciëntie niet meer spreekt. Hij is dan aan de verharding overgegeven. En waar zal hij ten slotte nog eens terechtkomen, zelfs aan deze zijde van het graf?

Een mens kan zich van de gedachte dat God bestaat niet losmaken. Misschien hebt u het geprobeerd. Het is u niet gelukt, nietwaar? Het is u niet gelukt, het zal u nooit gelukken. En als het met iemand ver gekomen is met zijn atheïsterij, dan kan het wezen dat op het laatst van zijn leven er door God in toorn tot hem gesproken wordt, en dat hij dan al begint te roepen: 'Bergen, valt op ons, en heuvelen, bedekt ons' (Luk. 23:30). Men kan zich van de gedachte dat God is, niet losmaken. Stel: God is er niet. Wanneer u dit doet, dan zult u veel vragen onbeantwoord zien. En wanneer gij het er voor houdt dat Hij is, dan zult u ook veel vragen onbeantwoord zien. Dus tegenover uw naaste moet ge, wanneer u met hem in gesprek gekomen zijt over deze en dergelijke zaken, niet te hoog opgeven, want u kunt het toch niet volhouden.

Dat God is, weten we door de werking van de Heilige Geest. Hiervan kunt u niet genoeg verzekerd zijn. Want als de werking van de Heilige Geest maar zaligmakend is, dan weet u, dan bent u er zó van overtuigd dat God bestaat, dat ge voor de waarheid dat God is, graag uw leven zou willen geven. En zo behoort gij te staan tegenover uzelf. U moet wetenschap hebben. Een begenadigde is een mens met wetenschap. Niet alle godsdienstige mensen bezitten wetenschap. Niet alle voorgangers bezitten wetenschap. Nicodemus bijvoorbeeld had geen wetenschap, al leidde hij ook een zin van zijn gesprek in met de woorden: 'Wij weten.' Nicodemus wist niets, en zo zijn er de eeuwen door honderden, duizenden voorgangers geweest die geen wetenschap hadden. Maar als God Zich in het hart openbaart, dan is het hart zeker geworden, ervan verzekerd geworden dat God is. Door de openbaring van de Heere in het

hart, ontstaat het geloof. Een waarachtig geloof vindt zijn beschrijving in de bekende woorden: 'Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet' (Hebr. 11:1).

We konden nu wel heengaan, we hebben u stof tot overdenking genoeg gegeven. Gebruik deze stof.

Gezongen: Psalm 36:3.

God is een drie-enig God. Zo leert de Schrift, en zo onderwijst ook de Heilige Geest in het hart. De Zoon, dat is de tweede Persoon in het Goddelijke Wezen, heeft, Mens geworden zijnde, de zaligheid verworven, zodat wij haar in Hem moeten zien, zoeken en vinden. Van nature zoeken wij de zaligheid in ons en door ons. Tevergeefs! In strijd met de Schrift en met de waarheid. Een ieder die de zaligheid ook maar in het geringste in zichzelf meent te hebben, is bedrogen. Dat wat hij meent te bezitten, stelt hij tussen Christus en zijn ziel, en hij sterft zonder Christus, als God het hem niet laat zien.

De Heilige Geest past de zaligheid toe. De zaligheid is, om zo te zeggen, niet voor het grijpen, al wordt dat geleerd en ook zo besproken, voor zover er nog over deze dingen gesproken wordt. Het wordt geleerd, wanneer men zegt: 'U moet geloven; – ja, maar dat is omdat u niet gelooft – u moet geloven.' Vraag deze mensen wat geloven is, dan zullen ze u een lastig iemand vinden, en zodra ze daarvoor de gelegenheid hebben, zich van u afkeren, en in het vervolg u mijden, want ze weten niet wat geloven is. Als u nog eens in een of andere kerk onder een prediking komt (ik hoop dat u dat nooit zult doen, want u laat uw ziel vergiften), dan moet u, wanneer over het geloof gesproken wordt – want u zult dan wel, als u naar een of andere kerk gaat, naar een orthodox predikant gaan – dan moet u als er over het geloof gesproken wordt, wel nauwlettend luisteren als u kunt, of het geloof verklaard wordt, niet in de uitlegging van de tekst alleen, maar in de toepassing ook. Maar waarschijnlijk zult u dat, omdat u daar zit, niet eens kunnen. Want velen houden zich zoveel als hun mogelijk is aan de tekst, en gaan in de toepassing de tekst verknoeien, zodat het eerst schijnt dat er waarheid is, en dan komt er toch niet anders dan de leugen voor de dag.

De Heilige Geest past de waarheid toe. Hij overtuigt de mens ervan

dat hij is wat de Schrift zegt dat hij is. Een mens moet zichzelf en zijn naaste zien zoals de Bijbel het aan hem vertoont. Hoe komt het dat we zo dikwijls bedrogen uitkomen? We hebben de ene mens boven de andere gesteld, zogenaamd omdat we hem zo'n aantrekkelijk iemand vinden, of zo sympathiek, of om allerlei andere redenen, en zo is in onze schatting, door onze verschrikkelijke dwaasheid en eigenliefde, de ene mens beter dan de andere. Dat is de Schrift opzijzetten, want zo vindt u het niet in de Bijbel. In de Bijbel staat: 'Want zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods' (Rom. 3:23). Bid maar dat u bewaard moge blijven of worden voor uw sympathieën, want die doen het hem dikwijls.

De Heilige Geest overtuigt een mens ervan dat hij is zoals de Bijbel zegt dat hij is. En als de Heilige Geest een mens zo bearbeit, dan wordt deze mens een zondaar, niets anders. Dan heeft hij geen voorrechten meer die hem zouden kunnen helpen, en hij heeft ook geen ervaringen meer die hem zouden kunnen dienen. De Heilige Geest overtuigt hem ervan dat hij een zondaar is, in geen enkel opzicht boven zijn naaste staande, al zou deze naaste de moordenaar aan het kruis zijn, of Maria Magdalena, uit wie de Heere zeven duivelen uitgeworpen heeft, of wie ook. Dat is geen werk van de mens zelf, maar het is het werk van de Heilige Geest, dat voor mij en voor u volstrekt nodig is en nodig blijft. Want tenzij wij een zondaar voor God zijn geworden, heeft Christus bij ons geen waarde en verwerpen wij Hem en laten na van Hem gebruik te maken. En als een mens van Christus geen gebruik maakt, verwerpt hij Hem dan niet? Vertreedt hij dan niet het door Christus, God en Mens in één Persoon, gestorte bloed, als een onreine zaak, of als een zaak die nutteloos geschied is? De Heere Jezus Christus heeft de zaligheid verworven, en de Heilige Geest trekt een mens tot de zaligheid door de zaligheid aan hem te openbaren. Want we spreken wel over leven, en over het eeuwige leven, en over de hemel, en over al zulke dingen meer, maar beken nu toch eindelijk eens, mens, dat u er niets van weet, dat u maar wat zegt. U zegt maar wat, u weet het niet. We beginnen er iets van te weten als de Heilige Geest de zaligheid toepast, en ons een God van alle zaligheid doet kennen, en ons bekwaam maakt om zulk een God te zoeken, zich aan Hem te onderwerpen, naar Hem te vragen in ons leven, en met Hem rekening te houden. Eerst dan hebben wij enig besef van

de zaligheid. En ik zeg dat dit het werk van de Heilige Geest is.

Maar de diepste grond van de zaligheid is God de Vader. *‘Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.’*

Nu moet u zich eens afvragen of wat ik u gezegd heb, ook gevonden wordt in uw hart. Is dit zo, dan zult u behoefte krijgen aan God. Waaruit zal deze behoefte dan ontstaan? Deze behoefte, de behoefte aan God, zal ontstaan uit uw toenemende zelfkennis. Want u denkt misschien wel dat u uzelf hebt leren kennen, en dat kan ook niet worden tegengesproken. Een begenadigd mens heeft inderdaad zichzelf leren kennen, zoveel als voor hem nodig was om, aan zichzelf wanhopende, de toevlucht te nemen tot de genade Gods in Christus Jezus. Zeker, hij heeft ook God leren kennen, maar niet zo, dat hij nu het Opperwezen door en door kent. Dat wordt in de Bijbel anders gezegd, en het hart zegt het ook anders. En als nu iemand begenadigd is, dan begint hij toe te nemen in zelfkennis, en dan zal hij telkens bij zichzelf zeggen: ach, ik heb mijzelf nooit recht gezien; ik wist het niet, ik weet het nog niet hoe ontaard ik ben geworden door mijn val in Adam. Dat wist ik niet, ik weet het nog niet. En nu zal hij vrees krijgen voor zichzelf, en hierop slaat het woord: ‘Welgelukzalig is de mens die geduriglijk vreest’ (Spr. 28:14). Vrees ontvangende voor zichzelf, zal hij roepen tot God:

Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest!
Mocht Die mij op mijn paân ten Leidsman strekken!
(Ps. 119:3)

Als dit nu mag toenemen, dan weet de mens niet meer in of uit te gaan, zoals Salomo het uitgedrukt heeft. Want ge kent dat verhaal van koning Salomo? Uit drie dingen mocht hij kiezen, en hij koos de wijsheid, want zo sprak hij: ‘Ik ben over een groot volk gesteld, en uw knecht weet niet in of uit te gaan’ (1 Kon. 3:7). Zo véél plaatsen in de Schrift zien hierop: ‘Ziet dan hoe gij voorzichtiglijk wandelt, den tijd uitkopen’ (Ef. 5:15, 16). Want de vorst der duisternis, en het verdorven hart, en een wereld die in het boze ligt, zijn geen ogenblik van ons verwijderd. Ze houden ons gezelschap van ogenblik tot ogenblik, en ze doen ons kwaad, en we zijn in gevaar om ons kwaad te laten doen, en

dan is de mens verleid. Naarmate iemand meer inzicht in deze dingen krijgt, heeft hij God nodig, eenvoudig nodig.

Leer mij, o HEER', den weg, door U bepaald,
Dan zal ik dien ten einde toe bewaren. (Ps. 119:17)

En u voelt wel, dat de veronderstelling hiervan is een leven van gebed, een leven van onderzoek, een leven van overdenking. U voelt wel dat men hier geroepen is om het woord van Christus ter harte te nemen: 'Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak' (Matth. 26:41). Zulk een leven worde ons in toenemende mate geschonken, totdat er niet meer zal behoeven gewaakt en gebeden te worden, want in de hemel zal het niet meer zo wezen.

Ik zou je willen vragen, kinderen, of jullie wel eens over de predikatie nadenken. Denken jullie wel eens na, kinderen, over wat je gehoord hebt? En gevoel je wel eens, dat je niet de wereld nodig hebt en de zonde, maar God? Kinderen, het komt zo slecht met je uit, zo slecht komt het met je uit, als je nooit leert voelen dat je God nodig hebt, en niet de zonde, en niet de aangenaamheden, de vermaken van dit leven. Je zult toch zo teleurgesteld worden! Gave God het je te zien! Je zult toch zo teleurgesteld worden! Er is in de wereld niets te vinden dan een aanklagend geweten, niets anders; en een vertoornd God, en een vreselijke toekomst.

Gij ouderen, jongens en meisjes, jongelingen en jonge meisjes, wat doen jullie met de prediking? Als je hier nu weggaat, wat ben je dan gewoon te doen, jongens; wat ben je dan gewoon te doen, jonge meisjes? In te keren in jezelf, en te roepen tot de Heere, en te zeggen: 'Heere, nu heb ik *dit* gehoord heb en ik heb *dat* gehoord, ja Heere, vergeef het me, maar ik weet niet alles meer wat ik gehoord heb, maar *dit* herinner ik me ervan en *dat* herinner ik me ervan, maar ik versta het niet, Heere; ik weet niet wat ermee bedoeld wordt, ik weet de inhoud er niet van. Maar nu wordt me gezegd dat Gij een Leermeester der onwetenden zijt, dat Gij mij kunt zeggen wat het alles betekent, ach, zeg het me eens.' Jonge mensen, ben je zo werkzaam? Na de predikatie, na de rustdag?

En gij die in de volwassen leeftijd gekomen zijt, wat doet gij met de prediking? Vergeten? Of ermee eindigen in uzelf, en te zeggen: hoe gelukkig dat ik deze dingen versta, en vergeten wat er in het formulier

van de Heilige Doop staat van de nieuwe gehoorzaamheid? Het is niet de roeping van een begenadigd mens om er zich over te verblijden dat hij genade heeft, maar zijn roeping is sterven, sterven aan zichzelf, de zonde en de wereld en de liefde tot achting onder de mensen en de vervulling van vele behoeften, enzovoort, enzovoort – te sterven! Dat is zijn roeping. Dat is mijn roeping, dat is uw roeping. Schandelijk genoeg, dat we er zo weinig aan beantwoorden. En verder is onze roeping om uit te zoeken, uit te vinden, te verstaan, waardoor God wordt verheerlijkt, en klaar te staan om Zijn Naam te verheerlijken, en Hem overal heen te volgen, in een weg van ziekte en van armoede, in een weg van smaad en ellende, in een weg van tegenspoed en bestrijding, te volgen in iedere weg en onder alle omstandigheden. Dat is onze roeping: Gode te leven.

En gij die gelooft dat u genade bezit, staat u naar deze dingen? Wat zult u dan toch weinig behoefte aan mensen hebben. Wat zult u er dan over verheugd zijn wanneer u eens een uurtje hebt om u rustig en stil af te zonderen, om eens met de Bijbel alleen te wezen, om uw hart eens te kunnen uitstorten, u te sterken in de Heere. Gij die u voor begenadigden houdt, is er sprake in uw leven van een christelijk leven? Ik geloof dat we wel allen de handen op het gelaat mogen leggen. Maar de Heere is machtig om het te verbeteren, en ons tot belijden te brengen dat het lang niet is wat het zou kunnen en in ieder geval zou moeten wezen. Ach, met God komt u er zo goed door, want er staat: 'Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn' (Ps. 32:8).

En duivel en wereld en zonde en eigenliefde, ze vormen een slecht gezelschap, en zullen niet rusten voordat u tot de akelige ontdekking zult gekomen zijn: en nu is het te laat, het is nu voor eeuwig te laat; ik ben gewaarschuwd en ik heb niet geluisterd; en mijn voornemens om te luisteren waren niet van blijvende aard; en nu hoef ik niet meer gewaarschuwd te worden; en ik word ook nu niet meer gewaarschuwd; nu ben ik verloren, nu ben ik voor eeuwig verloren.

Geef maar acht op de waarschuwingen. We krijgen ze, we worden eigenlijk de ganse dag gewaarschuwd. Dat ons niet toegelaten worden mocht om er overheen te gaan, maar dat we in alles de Heere en Zijn Woord mogen nodig hebben om ons te leiden en door alles heen te brengen.

Amen.

Gebed:

Heere, leer ons bidden, leer ons om deze dingen, om al deze dingen bidden. Doe ons leven in het diep besef dat het de dingen zijn waar het om gaat. Hoe menigmaal worden we door Uw Woord er niet op gewezen? Gedurig komt een woord van waarschuwing tot ons. Gij waarschuwt ons door gevallen die zich in ons leven voordoen, die gezien worden in het leven om ons heen. Het leven is één waarschuwing. Laat ons er niet tegenin gaan. Laat ons het ter harte nemen. Ach, Heere, geef dat toch! Laat ons het ter harte nemen. Laat ons niet toe ons te verontschuldigen, maar doe ons onszelf aanklagen, en niet onze naaste. Doe ons onszelf gedurig aanklagen, en staan naar vergeving en naar verbetering.

Heb dank dat deze dingen nog gezegd konden worden. Gij hadt het alles allang van ons kunnen wegnemen. Het is u bekend hoe kort het ook nog maar duren zal. Doe er ons het rechte profijt van zoeken en hebben, en laat ons door Uw genade ons onttrekken aan de invloed van ons eigen verkeerd hart en aan de invloed van onze naaste. Laat ons ons openstellen voor wat van U uitgaat en voor U.

Amen.

Gezongen: Psalm 146:1, 2 en 3.

Gedeelte van een preek van Maarten Luther over Mattheüs 11:2-10

'Den armen wordt het Evangelie verkondigd' (Matth. 11:5).

We moeten er wel naarstig op letten dat God vanaf het begin tweeërlei woord of prediking in de wereld heeft gezonden: de Wet en het Evangelie. Deze twee soorten prediking moet u goed onderscheiden en doorzien.

De Wet is het woord waarin God ons leert wat wij hebben te doen en te laten, en dit eist Hij ook van ons. Dat staat in de Tien geboden. Daar nu echter de natuur zonder de genade van God is, kunnen we de Wet onmogelijk houden. Het komt doordat de mens na de val van Adam in

het paradijs verdorven is, en alleen maar een boze begeerte heeft om te zondigen. Hij kan vanuit de grond van zijn hart niet trouw zijn aan de Wet. Dat alles worden wij in onszelf gewaar. Er is immers niemand of hij wil niets liever dan dat er geen Wet zou zijn. Iedereen merkt en gevoelt bij zichzelf dat het moeilijk is om godvruchtig te zijn en goed te doen, en dat het aan de andere kant gemakkelijk is om slecht te zijn en kwaad te doen.

Uit dat alles moet nu volgen dat het van tweeën één is: er is vermetelheid of wanhoop. De vermetelheid komt op wanneer de mens zich voorneemt de Wet met werken te volbrengen. Hij oefent zich er heel sterk in, opdat hij naar de klank van de woorden zal handelen. Hij dient God, hij vloekt niet, hij eert vader en moeder, doodt niet, begaat geen overspel, en zo meer. Intussen let hij echter niet op zijn hart; hij ziet niet vanuit welk streven hij zo keurig leeft, hij bedekt de oude booswicht in zijn hart met een aangenaam leven. Want als hij eens goed naar zijn hart zou kijken, zou hij merken dat hij dat alles met tegenzin en onder dwang doet: hij is bang voor de hel, of hij zoekt de hemel, terwijl hij ook dingen zoekt die veel geringer zijn, namelijk eer, bezit en gezondheid; hij is bang voor schade, schande en bezoeking.

De wanhoop komt evenwel op als de mens beseft wat de grond is waarop hij staat, en inziet dat het hem niet mogelijk is Gods Wet te beminnen. Hij vindt immers niets goeds in zich, maar enkel haat jegens het goede en begeerte tot het kwade. Dan ziet hij in dat er met werken niet aan de Wet genoeggedaan kan worden. Daarom wanhoopt hij aan de werken en slaat hij er geen acht op. Hij zou liefde moeten hebben. Die vindt hij niet, en hij kan haar uit en van zichzelf niet hebben. Dan moet er een arme, ellendige en verootmoedigde geest zijn die zijn geweten door de Wet in het nauw brengt en angstig maakt, de Wet die gebiedt en eist – en hij heeft geen stuiver om te betalen. Voor deze mensen is de Wet alleen maar nuttig. De Wet is gegeven opdat zij dit inzicht en deze ootmoed zal bewerken: dat is haar eigenlijke werk.

Het tweede woord van God is geen wet of gebod; het eist ook niets van ons. Als dat evenwel door het eerste woord van de Wet is gebeurd, als er in het hart ellende, jammer en armoede is gewerkt, dan komt God en biedt Zijn liefelijke en levende Woord aan. Hij belooft, doet toezeggingen en verplicht Zich ertoe genade en hulp te schenken, opdat wij uit

die jammer zullen komen, en alle zonde niet alleen vergeven, maar ook uitgedelgd zal worden. Dan zal er ook liefde geschonken worden om de Wet te vervullen.

Zie, deze toezegging door God, dat Hij Zijn genade en de vergeving der zonde zal schenken, is nu in eigenlijke zin het Evangelie. Evangelie betekent in onze taal immers: blijde boodschap. Het is omdat daarin de heilzame leer van het leven vanuit Gods toezegging wordt verkondigd, en de genade en de vergeving der zonde worden aangeboden. Daarom horen de werken niet bij het Evangelie. Want het is niet de Wet, maar alleen het geloof. Het Evangelie is immers enkel en alleen dat Gods genade wordt toegezegd en aangeboden. Wie dat nu gelooft, ontvangt de genade en de Heilige Geest. Daardoor wordt het hart vrolijk en blij in God, en dan doet het hart de Wet vrijwillig en om niet, zonder vrees en straf, en zonder loon te zoeken. Het heeft immers aan Gods genade meer dan genoeg, omdat aan de Wet is genoeggedaan.

Die toezeggingen zijn echter vanaf het begin van de wereld alle aan Christus gedaan. God zegt aan niemand deze genade toe of het moest zijn in Christus en door Christus. Christus is de Bode van Gods toezegging aan de hele wereld. Daarom is Hij ook gekomen en heeft Hij die toezeggingen door het Evangelie in de gehele wereld doen uitgaan. Daarvóór heeft Hij ze echter altijd door de profeten verkondigd. Daarom is het niet zo dat iemand, zoals de Joden dat hebben gewild, buiten Christus iets van die Goddelijke toezegging mag verwachten. Het is alles op Christus betrokken en in Hem ligt het besloten. Wie Hem niet hoort, hoort evenmin de toezegging door God. Want zoals God geen wet erkent behalve de Wet van Mozes, en geen Schrift dan die van de profeten, doet Hij ook geen toezegging dan door Christus alleen.

Vanuit hetgeen hierboven is gezegd, kunnen we nu gemakkelijk verstaan dat er onder alle werken van Christus geen groter werk is dan dat aan de armen het Evangelie wordt verkondigd, en wel omdat het niets anders is dan dat er wordt gezegd: Aan de armen wordt Gods toezegging van alle genade verkondigd, en de troost in Christus en door Christus aangeboden en voorgelegd, zodat alle zonden van wie gelooft vergeven zullen worden, dat de Wet voor hem vervuld, en zijn geweten verlost zal worden, en dat hem in het einde het eeuwige leven wordt geschonken. Wat zou een arm, ellendig hart en een bekommerd geweten nu nog kun-

nen horen dat meer vreugde schenkt? Waardoor zou een hart meer vertrouwen kunnen krijgen en moediger kunnen worden dan door zulke vertroostende woorden en rijke toezeggingen? Zonde, dood, hel, wereld, duivel en al het kwade worden veracht als een arm hart de troost van deze toezegging door God ontvangt en gelooft. Blinden ziende maken en doden opwekken is maar heel gering vergeleken bij het verkondigen van het Evangelie aan de armen. Daarom noemt Christus dit als het laatste, als het allergrootste en het beste onder deze werken.

Maar we moeten erop letten dat Christus zegt: Het Evangelie wordt niet verkondigd of het zal alleen aan de armen zijn. Hij wil dus zonder twijfel dat het slechts een prediking voor de armen zal zijn. Het Evangelie is immers altijd aan de hele wereld verkondigd. In Markus 16 vers 15 spreekt Christus: 'Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie allen creaturen.' Dan zijn die armen heel zeker niet de bedelaars en de armen naar het lichaam, maar de armen naar de geest. Dat zijn zij die het bezit niet begeren en het evenmin liefhebben. Ja, het zijn veeleer de verslagen, arme harten die, gekweld door hun geweten, zó sterk naar hulp en troost verlangen en smachten, dat ze geen tijdelijk goed en geen tijdelijke eer begeren. Niets kan hen helpen, als ze maar een genadige God kunnen hebben. Daar is de ware geestelijke armoede. Dat zijn degenen voor wie die prediking nu juist is; die is naar de smaak van hun hart. Voor hen is het alsof ze uit de hel en van de dood zijn verlost.

Daarom noemen Christus en de profeten deze prediking met recht Evangelie, dat wil zeggen een leer of predikambt rijk aan genade, troost en zaligheid. Het is als wanneer een rijke man een arme bedelaar duizend gulden belooft. Dat is voor hem een 'evangelie', een blijde boodschap, die hij graag wil horen en waarover hij zich van harte zal verheugen. Maar wat zijn geld en goed vergeleken bij deze vertroostende prediking, die vol genade is, dat Christus Zich over de ellendigen ontfermt en een Koning is Die arme zondaars, die onder de Wet gevangen zitten, wil helpen om het eeuwige leven en de gerechtigheid te verkrijgen?